

Ráddehusa árvalus Riikkabeivviide bivddu birra Deanu čázádagas Norggain dahkkojuvvon soahpamuša dohkkeheamis sihke soahpamuša láhkaásahansuorgái gullevaš mearrádusaid fápmuibidjamis ja heiveheamis láhkan sihke guolástanlága rievdadeamis

ÁRVALUSA VÁLDOSISDOALLU

Árvalusas evttohuvvo ahte Riikkabeivvit dohkkehivččii dan soahpamuša, man Suopma lea dahkan Norggain luossabivddu birra, ja dasa mávssolaš oassin gullevaš bivdonjuolggadusa. Odda soahpamuš boadášii dan bivdosoahpamuša sadjái, man dát riikkat leaba dahkan 1989:s.

Soahpamuša ulbmilin lea ovddidit Deanu čázádaga guollenáliid bistevas geavaheami ja dikšuma dálá buoremus dieđuid vuodul. Guollenáliid suodjaleamis, geavaheamis ja dikšumis galget válдоjuvvot vuhtii sierra bivdoguovllut ja erenoamážit báikkálaš kulturárbái vuodduvvi bivdu.

Soahpamuš láhčá vuodu Deanu čázádaga luossanáliid bistevas bivddu muddemii sihke vugiid daid ealáskahttin dihte goddonálleulbmiliid deavdi dássái. Luossanáliid dikšun ja mudden vuodduvvet Davvi-Atlántta luosa riikkaidgaskasaš suodjalanorganisašuvnna ávžžuhusaide ja várrugasvuodaprinsihpa heiveheapmái, ja nuba dat heivejit oktii Eurohpá Uniovnna oktasaš guolástanpolitihka ulbmiliiguin. Soahpamuš geatnegahtta riikkaid dahkat oktasaš luossanáliid dikšunplána, mii lea bivddu muddema vuolggasadjin. Soahpamuš lasiha riikkaid gaskasaš ovtasbarggu luossanáliid dili čuovvumis, dutkamis ja guolledávddaid dustemis ja ná sálašdieđuid sáhtta álkibut čoaggit sullii seammalágan vugiiguin.

Soahpamuša mávssolaš oassin lea bivdonjuolggadus, mii galgá ain mearreáiggiid odasmahttot ja mas leat mielde mearrádusat earret eará bivdolobiin ja lohpeeriin, lobálaš bivdosiin, bivdoáiggiin, ráfáidahttinbeivviin, gildojuvvon bivdoguovlluin, bivdoneavvuid teknihkalaš iešvuodain, fatnasiid registreremis sihke ovddalgihtii sohppojuvvon doaibmabijuin bivddu geahpedan dihte, jos luossanáliid ovdáneapmi spiehkasta mealgat daid dikšunulbmiliin.

Soahpamuš boahká fápmui nubbin čuovvu mánotbaji vuosttas beaivve dan maŋŋá, go oassebealit leaba almmuhan nubbi nubái diplomáhtalaš kanálaid bokte das, ahte vuodđolága mielde ásašuvvon gáibádusat soahpamuša fápmuiboahtimii leat ollašuvvan.

Árvalusas lea mielde láhkaevttohus soahpamuša láhkaásahansuorgái gullevaš mearrádusaid fápmuibidjamis ja heiveheamis sihke evttohus láhkan guolástanlága rievdadeamis. Evttohuvvon lágat leat oaivvilduvvon boahtit fápmui oktanaga soahpamušain. Fápmuiboahtináigemearri mearriduvvo stáhtarádi ásašusa vuodul. Ulbmilin lea ahte soahpamuš boahká fápmui ovdal jagi 2017 bivdoáigodaga álgima.

1.

Láhka

bivddu birra Deanu čázádagas Suoma ja Norgga gaskasaš soahpamuša láhkaásahansuorgái gullevaš mearrádusaid fápmuibidjamis ja heiveheamis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde mearriduvvo:

1 §

Fápmuibidjan

Suoma dásseválddi ja Norgga gonagasriikka ovddasteaddjit dahke Helssegis čakčamánu 30. beaivve 2016 soahpamuša, man láhkaásahansuorgái gullevaš mearrádusat leat láhkan fámus dakkárin go Suopma lea daidda čatnasan.

2 §

Soahpamuš bivdonjuolggadusa mearrádusain spiehkastan dihte

Eana- ja meahccedoalloministeriija dahká Norgga ráddehusain dahje dán mearridan eiseválddiin 6 ja 7 artihkkalis oaivvilduvvon soahpamuša das, goas bivdonjuolggadusa mearrádusain sáhtá spiehkastit ja soahpamuša das, goas gávdnojit beavdegirjji 5 artihkkalis oaivvilduvvon ovddalgihtii sohppojuvvon muddendoaimmabijut bivdonjuolggadusas meroštallon eavttuin.

Dán soahpamuša vuodul sáhtá spiehkastit bivdonjuolggadusa mearrádusain, mat gusket:

- 1) gildui dahje ráddjehussii bivdit dihto bivdosiin dahje bivdovugiin;
- 2) gildui dahje ráddjehussii bivdit dihto áigemeari áigge dahje dihto guovllus;
- 3) atnit oaivvilduvvon bivdosiid meari ráddjemii;
- 4) sálašearrái;
- 5) lohpmeriide;
- 6) ráddjehkaossodaga bivdoavádatjuhkui;
- 7) gildui váldit dihto sohkaheallái gullevaš dahje dihto sturrosaš guliid;
- 8) bivdosiid ráhkadussii; dahje
- 9) 1—8 čuoggáide buohtastahtti, bivdonjuolggadusa ollašuhttimii guoskevaš eará muddendoaimmaide.

3 §

Spiehkastatlobi mieđiheaddji eiseváldi

Soahpamuššii guoskevaš bivdonjuolggadusa 38 §:s oaivvilduvvon doaimmaválddálaš eiseváldi lea Lappi ELY-guovddáš.

4 §

Guolledávddaid dustemis vástideaddji eiseváldi

Soahpamuša 15 artihkkala 7 čuoggás oaivvilduvvon doaibmaválddálaš eiseváldi lea Elintarvikturvallisuusvirasto.

5 §

Riikkaid oktasaš čuovvun- ja dutkanjoavku

Eana- ja meahccedoalloministeriija soahpá Norgga doaibmaválddálaš eiseválddiin soahpamuša 12 artihkkala 2 čuoggás oaivvilduvvon čuovvun- ja dutkanjoavkku mandáhtas ja nam-mada ovddasteaddjiid jovkui.

6 §

Dikšunplána válmmaštallan ja nannen

Luondduriggodatguovddáš vástida Suoma hárrái soahpamuša 4 artihkkalis oaivvilduvvon dikšunplána válmmaštallamis sihke 12 artihkkalis oaivvilduvvon Deanu čázádaga guollenáliid čuovvumis ja dutkamis.

Luondduriggodatguovddáš galgá válmmaštallat plána ovttrasáđiid Lappi ELY-guovddážiin ja guovllus doaibmaválddálaš guolástanlága (379/2015) 23 §:s oaivvilduvvon guolledoallo-guovlluin.

Dikšunplána nanne Eana- ja meahccedoalloministeriija. Soahpamuša 4 artihkkala 5 čuoggás oaivvilduvvon dikšunplána nuppástusaide guoskevaš evttohusas nuppi oassebeallái mearrida Eana- ja meahccedoalloministeriija.

7 §

Sálašregistara registtardoalli, sálašdieđuide guoskevaš almmuhangeatnegasvuohta ja vuostáiváldinduodaštus

Luondduriggodatguovddáš lea soahpamuša 13 artihkkalis oaivvilduvvon elektrovnnalaš sálašregistara ja dasa guoskevaš lohpevuovdinregistara doaibmaválddálaš registtardoalli. Dat vástida registara stivren dihte vealtameahttun diehtovuogádaga bajásdoallamis ja ovddideamis ovttrasáđiid bivdolobiid vuovdimis vástideaddji oassebeliin.

Bivdonjuolggadusa 30 §:s oaivvilduvvon sálašdieđuide guoskevaš almmuhangeatnegas-vuođa galgá čuovvut maiddá soahpamuša 2 artihkkala 2 čuoggás oaivvilduvvon Deanu čázádaga luossagoargŋunguovllus.

Luondduriggodatguovddáš galgá addit sálašdiehtoalmmuhusas guolásteaddjái vuostáiváldinduodaštusa, man dát galgá dárbbu mielde čájehit lohpevuovdima oktavuodas. Vuostáiváldinduodaštus sáhtá addojuvvot elektrovnnalaččat dahje merkejuvvot njuolgga lohpevuovdin-vuogádahkii.

8 §

Bivdolobiid vuovdima lágideapmi

Soahpamuša 10 artihkkalis oaivvilduvvon bivdolobiid vuovdima lágideamis vástida Lappi ELY-guovddáš. Guovllus doaibmaválddálaš guolledoalloguovlu vástida bivdolobiid vuovdima lágideamis 1.1.2019 rájes.

Oassebealli, mii vástida vuovdima lágideamis, sáhtá soahpat priváhta bálvalusbuvttadeaddjiin dahje bivdorievtti hálddašeaddjin doaibmi osolašgottiin (*bálvalusbuvttadeaddji*) bivdonjuolggadusa 4 §:a 3 ja 4 čuoggás oaivvilduvvon fanasbivdo- ja gáddebivdolobiid vuovdimis. Soahpamuš ii sáhte guoskat bivdonjuolggadusa 5 §:a 4 momeanttas oaivvilduvvon dihtoearrái gullevaš bivdolobiide.

Bálvalusbuvttadeaddji galgá leat luotheahtti ja áššedovdi. Bálvalusbuvttadeaddjis galget leat dán barggu dikšuma várás teknihkalaš, ruđalaš ja doaimmalaš gearggusvuodat. Lohpevuovdima lágideaddji galgá dahkat čálalaš soahpamuša bálvalusbuvttadeaddjiin dása gullevaš barggu sisdoalus, lohpeávssuid ruhtageavahančilgehusas ja dán doaimma dikšuma dáfus eará dárbbášlaš áššiin. Lohpevuovdima lágideaddji galgá maiddái soahpat dan govttolaš mávssus, mii berrojuvvo dán barggu ovddas ja man máksá lohpeoasti ja mii sáhtá leat eanemustá vihtta proseantta lobi hattis.

Lohpevuovdimis vástideaddji luohpada vuovdujuvvon bivdolobiin čoggon lohpeboaduid Eana- ja meahccedoalloministeriija kontui dan áigemeari áigge, mas sohppojuvvo Eana- ja meahccedoalloministeriija ásašusa vuodul.

Lohpevuovdimis vástideaddji ja bálvalusbuvttadeaddji leaba geatnegahtton lágideaddji guolásteaddji vejolašvuoda beassat elektrovnnalaš sálašregistarii, vai sáhtá deavdit geatnegahtton sálašdiehduis.

9 §

Fásta ássan Deanu čázádaga johkalegiin

Bivdonjuolggadusa 2 §:a 1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon, Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi olmmožin adnojuvvo dakkár olmmoš, gean ruovttugiieldalága (201/1994) 2 §:s oaivvilduvvon ruovttugiieldan lea bivdoáigodaga ovddit kaleanddarjagi mañimuš beaivve leamaš Ohcejohka dahje Anár ja guhte lea duodalaččat ássan Deanu čázádaga johkalegiin bivdoáigodaga ovddit jagi áigge uhcimustá čieža mánotbaji.

10 §

Bivdolobiid hattit

Bivdonjuolggadusa 4 §:s oaivvilduvvon bivdolobiin berrojuvvojit čuovvovaš mávssut:

- 1) almmolaš báikegoddelašlohpi 40 euro/bivdoáigodat;
- 2) báikegoddelačča stággobivdolohipi 150 euro/bivdoáigodat, goittotge vuollel 18-jahkásaččaide 40 euro/bivdoáigodat;
- 3) bivdonjuolggadusa 5 §:a 4 momeanttas oaivvilduvvon lohpearrái gullevaš bivdorievtti hálddašeaddji fanasbivdolohipi lea 10 euro/bivdojándor ja gáddebivdolohipi 5 euro/bivdojándor, goittotge eanemustá oktiibuot 150 euro bivdoáigodagas.

Bivdonjuolggadusa 4 §:a 3 ja 4 čuoggás oaivvilduvvon bivdolobiid haddi vuodduuvvá ng. dábalaš haddái, man meroštallamis váldojuvvo vuhtii sullasaš bivdolobiid márkandilli. Hatti sáhtá mearridit earáláganin lohpeavádaga, lohpešlaja ja áigemeari vuodul. Haddi mearriduvvo Eana- ja meahccedoalloministeriija ásašusa vuodul čuovvovaš rievddadangaskka olis:

- 1) fanasbivdolohipi 40—150 euro/bivdojándor;

- 2) gáddebivdolohipi 25—150 euro/bivdojándor; ja
3) Anárjogas Máhtegeavgná bajábealde ja Skiehččanjogas fatnasis ja gáttis bivdu 10—150 euro/bivdojándor.

11 §

Bivdoloheboaduid geavahanákkat

Bivdonjuolggadusa 4 §:s oaivvilduvvon bivdolobiin čoggon ruđat geavahuvvojit:

- 1) buhtadusaide, mat máksojuvvojit lobiid ávkinatnimii vuodduduvvi geavaheamis rádje-johkaguovllu čáhceguovllu eaiggádiidda;
- 2) bivdogoziheami ja lohpevuovdima lágidangoluide; sihke
- 3) guollenáliid čuovvun- ja dutkangoluide sihke sálašregistara bajásdoallan- ja ovddidango-luide.

Eana- ja meahccedoalloministeriija nanne ovddit jagi áigge čoggon lohpeboaduid juohkáseami 1 momeanttas mearriduvvon geavahanulbmiliid gaskkas. Lohpevuovdima lági-deamis 8 §:a mielde vástideaddji oassebealli juohká ovddit jagi áigge čoggon lohpeboaduid 1 momeantta 1 čuoggás daddjojuvvon buhtadusaide rádjejohkaguovllu čáhceguovlluid eaiggádiidda. Jos čáhceguovllu eaiggádii juogus boahtti mearri livččii eanemustá 50 euro, de ruđat eai juhkkajuovvo eaiggádii muhto dat báhcet guolledoalloguvlui. Buhtadusat eai adno-juvvo stáhtaruhtadoarjjalágas (688/2001) oaivvilduvvon stáhtaruhtadoarjjan. Buhta-dusoazžumiid boarásmuvvamii heivehuvvo guolástanlága 85 §.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul sáhtta mearridit dárkileappot 1 mo-meanttas oaivvilduvvon ruđaid geavahanákkain.

12 §

Sierra bivdolohepearri

Bivdonjuolggadusa 5 §:a 4 momeanttas oaivvilduvvon bivdolohepearri mearri nannejuvvo Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul. Meari nannemis galgá válđojuvvot vuhtii eará sajis go Deanu čázádaga johkaleagis fásta ássi bivdorievtti hálddašeaddjiide gullevaš os-sodat guovllu bivdorivttiin.

Lohpeavádaga bivdorievtti hálddašeaddjis, guhte ássá fásta eará sajis go Deanu čázádaga johkalegiin ja gean ossodatlohku oktasaš čáhceguovllu rádjejohkaguovllus lea 0,5 dahje guhte oamasta dan vástideaddji priváhta čáhceguovllu, lea giddodaga nammii vuoigatvuohta oastit ovttá lohpejándora lohpearis. Ovdalis oaivvilduvvon oamastusossodaga dahje čáhceguovllu oamastusa meari badjelmanni oamastus addá vuoigatvuođa oastit lohpejándora oamastusa meari ektui. Lohpevuovdimis vástideaddji meroštallá osolašlogahallama vuodul gerddona, man mielde vuoigatvuohta lohpaí mearrašuvvá.

Eará sajis go Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi bivdorievtti hálddašeaddji galgá lobi oasttedettiin čájehit iežas oamastanossodaga dahje čáhceguovllu oamastusa meari.

Lobiid juohkáseamis ja daid miedihanmeannudeamis sáhtta mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

13 §

Soahpamuša báikkálaš čuovvunjoavku

Lappi ELY-guovddáš ásaša báikkálaš čuovvunjoavkku árvoštallat soahpamuša váikku-husaid. Báikkálaš čuovvunjoavku sáhtta dahkat árvalusaid ja evttohusaid bivddu lágideamis ja guollenáliid dikšumis sihke oktiiheivehit sierra oainnuid guovllus. Báikkálaš čuovvunjoavku

galgá dasa lassin gaskkustit báikkálaš árbediehtomáhtu soahpamuša 12 artihkkalis oaivvilduvvon čuovvun- ja dutkanjovkui sihke luossanáliide guoskevaš diedalaš dutkanbohtosiid čanasjoavkkuide.

Báikkálaš čuovvunjoavku ásahuvvo viđa jahkái hávil ja das leat lahttun bivdorievtti hálddašeaddjiid, bivdoturismmain bargi olbmuid, guovllu gielddaid, guolledoalloorganisašuvnnaid, hálldahusa, guolledoalloguovllu ja Sámedikki ovddasteaddjit.

14 §

Deanu čázádaga fanasregisttar

Bivdonjuolggadusa 36 §:s oaivvilduvvon Deanu čázádaga fanasregisttarin lea čáhcefiervroregistara birra addojuvvon lága (424/2014), maŋnelis *čáhcefiervroregisttarláhka*, 1 §:s oaivvilduvvon čáhcefiervroregisttar.

Deanu bivdofatnasiid registreremii heivehuvvo čáhcefiervroregistaris addojuvvon láhka maŋnelis 15—17 §:s mearriduvvon spiehkastagaiguin.

15 §

Fatnasa registreren

Fanaseaiggát galgá registreret fatnasa ovdalgo dan oažžu geavahit bivddus rádjejohkaossodagas. Deanu čázádaga fanasregistarii registrerejuvvon ja maŋnelis 16 §:s oaivvilduvvon registtardovddaldagain spesifiserejuvvon fatnasa ii oaččo geavahit Deanu čázádaga olggobealde.

Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi bivdorievtti hálddašeaddjis lea vuoigatvuohta registreret golbma fatnasa. Jos olmmoš dahje dán hálddašan fitnodat bargá bivdoturismmain, de sus ja su hálddašan fitnodagas lea vuoigatvuohta registreret vihttanuppelot fatnasa.

Eará sajis go Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi bivdorievtti hálddašeaddjis lea vuoigatvuohta registreret giddodaga nammii ovttá fatnasa dainna eavttuin, ahte giddodaga ossodatlohku oktasá čáhceguovllus rádjejohkaguovllus lea 0,5 dahje giddodahkii gullá dan vástideaddji sturrosaš priváhta čáhceguovllu.

Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi olbmoss lea vuoigatvuohta registreret ovttá fatnasa.

Seamma dálldollui gullevaš olbmuid nammii registreret oaivvilduvvon fatnasiid mearri oktiibuot ii oaččo mannat badjel ovdalis namuhuvvon alimusmeriid. Fatnasa ii oaččo registreret vuollel 15-jahkásaš olbmo nammii.

Bivdolobiid vuovdima lágideamis 8 §:a mielde vástideaddji oassebealli doaibmá čáhcefiervroregistaris addojuvvon lága 28 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon soahpamušregistrerejeaddjin, mii dikšu čáhcefiervroregistaris addojuvvon lága 28 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon doaimmaid ja dahká Johtalusa dorvvolašvuodavirgebáikái registrerenmearrádusa várás árvvoštallama registreren vuoigatvuoda eavttuid ollašuvvamis. Fanaseaiggát galgá čielggadit fatnasa registreren vuoigatvuhtii guoskevaš áššiid.

16 §

Registtardovddaldat ja -galba

Registrerema oktavuodas fanaseaiggát oažžu spesifiserejeaddji registtardovddaldaga ja -galbba, man bidjamis fatnasii son galgá ieš fuolahit. Registtargalbba ii oaččo luohpadit nubbái ja dan duššamis dahje jávkamis galgá dalán almmuhit Johtalusa dorvvolašvuodavirgebáikái. Registtargalbba ii oaččo sirdit eará fatnasii iige dan oaččo geavahit eará go registrerejuvvon fatnasis.

Johtalusa dorvvolašvuodavirgebáiki sáhtta addit dárkilet mearrádusaid registtargalbba teknihkalaš iešvuodain ja dan merkemis.

17 §

Fatnasa jávkadeapmi registaris

Fanas galgá jávkaduuvvot registaris golmma mánotbaji sisa das, go fanaseaiggát ii šat deavdde fatnasa registreren vuoigatvuohtii guoskevaš eavttuid, fanas ii leat šat anus dahje dat lea duššan dahje jos fanaseaiggát ieš dan čálalaččat bivdá.

Eaiggát lea geatnegahtton máhcahit registaris jávkaduuvvon fatnasa registtargalbba 15 §:a 6 momeanttas oaivvilduvvon soahpamušregistrejeaddjái mánotbaji sisa das, go lea ožžon dieđu fatnasa jávkadeamis registaris.

18 §

Fápmuiboahhtin

Soahpamuša eará mearrádusaid go lálkaásahansuorgái gullevaš mearrádusid fápmuiboahhtimis mearriduvvo stáhtaráđi ásašusa vuodul.

Dáinna lágain gomihuvvo

1) Norggáin Deanu guolástanbire oktasaš bivdonjuolggadusa birra dahkkojuvvon soahpamuša ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa dihto mearrádusaid dohkkeheamis addojuvvon lálka (1197/1989); ja

2) Deanu bivdonjuolggadussii guoskevaš soahpamuša ja bivdonjuolggadusa dihto mearrádusaid dagahan massimiid buhttemis addojuvvon lálka (501/1991).

Ovdalis 2 momeantta 2 čuoggás namuhuvvon lálka heivehuvvo goittotge daidda buhtadusaide, maidda guoskevaš doaimmahus galgá Eanamihtidanlágádusa mearrádusa mielde dahkkojuvvot ovdal dán lága fápmuiboahhtima.

Ovdalis 2 momeantta 1 čuoggás namuhuvvon lága vuodul Deanu bivdofanasregistarii registrerejuvvon bivdofatnasa registreren bissu fámus, jos dán lága 17 §:s ii nuppelálkai daddojuvvot.

Dat mii 6 §:a 2 momeanttas mearriduvvo ovttasbarggus doaibmaválddáláš guolledoalloguovlluin dikšunplána válmmaštaladettiin, guoská juovlamánu 31. beaivvi rádjai 2018 gomihuvvon guolástanlága (286/1982) 68 §:s oaivvilduvvon, guovllus doaibmi guolástanguvlui.

2.

Láhka

guolástanlága rievdadeamis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde
rievdaduvvojit guolástanlága (379/2015) 4 §:a 10 ja 22 čuokkis, 78 § sihke 118 §:a 1 mo-
meanta čuovvovaččat:

4 §

Meroštallamat

Dán lágas oaivvildit:

10) *bivdorievtti hálddašeaddjiin:*
a) oktasáš čáhceguovllu osolašgotti;
b) osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggáda;
c) giddodaga eaiggáda, jos giddodahkii gullet 21 čuoggás oaivvilduvvon sierraákkat biv-
doovddut;
d) guolástanservituhttii dahje eará vuoigatvuodaággii vuodđuduvvi bivdorievtti
hálddašeaddji lunddolaš dahje juridihkalaš persovnna;
e) lunddolaš dahje juridihkalaš persovnna, mii hálddaša eaiggáda gulakeahtá bivdorievtti,
man sáhtá sirdit; dahje
f) bivddus Deanu čázadagas Suoma ja Norgga gaskkas dahkkojuvvon soahpamuša (SopS /
) bivdonjuolggadusa heivehettiin a-e vuollečuoggáin mearriduvvon bivdorievtti hálddašeadd-
jiid lassin oktasáš čáhceguovllu osolašgoddái gullevaš osolašgiddodaga.

22) *bivdonjuolggadusain:*
a) Suoma ja Ruota gaskkas dahkkojuvvon rádjejohkasoahpamuša (SopS 91/2010) ja dasa
gullevaš bivdonjuolggadusa;
b) Suoma ja Norgga gaskkas bivddu birra Deanu čázadagas dahkkojuvvon soahpamuša
(SopS /) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa; sihke
c) Suoma dásseválddi ja Norgga gonagasriikka gaskkas bivddus Njáv dánjoga guolástan-
guovllus dahkkojuvvon soahpamuša (SopS 17 ja 18/1978) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa.

78 §

Davvi-Lappi dihto čáziid guollenáliid suodjaleapmi

Stáhta ášahusa vuodul sáhtta Deanu, Njávđánjoga, Báhcaveaji, Doallánjoga ja Uvdojoga čázádatguovlluid guollenáliid suodjalan dihte ásaht gieldduid, eavttuid, ráddjehusaid ja doaimmaid, mat gusket:

- 1) ealli guliid, meaddemiid ja bivddus geavahit oaivvilduvvon fievrruid, veahkkeneavvuid, bivdosiid ja seakteguliid sirdimii namuhuvvon guovlluide;
- 2) seakteguliid geavaheapmái guovlluin dāhpāhuvvi bivddus;
- 3) guovlluid olggobealde buktojuvvon guliid čollemii guovlluid luonddučáziin;
- 4) čollenbázahusaid luoitimii guovllu luonddučáziide; sihke
- 5) bivdoneavvuid ja bivddus geavahit oaivvilduvvon fievrruid desinfiseremii ja goika-deapmái.

118 §

Bivdorihkkumuš

Dat, guhte eaktodáhtos dahje fuollameahttunvuodas

- 1) geavaha 46 dahje 49 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon bivdovuogi dahje bivdoneavvu, vurkkoda gildojuvvon bivdoneavvu bivdofievrrus dahje muđui nu, ahte dat lea dasttán sadjosis bivddu várás.
- 2) bivdá guovllus, gos bivdu lea 7, 52–54, 59, 65–68, 70 dahje 71 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon dahje dat lea ráddjejuvvon,
- 3) bivdá 52 dahje 53 §:a vuodul gildojuvvon áigge dahje 55 §:a vuodul dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon ráfáidahttima áigge dahje doallá dalle čázis dan bivdui heivvolaš bivdosa,
- 4) bivdá nu, ahte rihkku 60 §:s oaivvilduvvon soahpamuša ollašuhttin dihte ásahuvvon ráddjehusa,
- 5) bivdá 56 §:a dahje bivdonjuolggadusa vuostá vuolle- dahje badjelmihttosas guoli, dahje váldá guoli sálašin 52 dahje 53 §:a vuodul mearriduvvon dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon gielddu vuostá,
- 6) ii váldde vuhtii 58 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon luoitingeatnegasvuoda,
- 7) bivdá, vaikko ii leat máksán 79 §:s mearriduvvon guolástandikšunmávssu iige son dan čájet bolesii čieža jándora sisa,
- 8) buktá riikii eará go Suomas luonddudilálažžan gávdnojeaddji guollešlāja dahje dan náli dahje sohkašallaid almmá 77 §:a 2 momeanttas mearriduvvon lobi haga dahje lohpeeavttu vuostá,
- 9) gilvá čáhceguvlui guollešlāja dahje dan náli 73 dahje 74 §:s dahje 75 §:a vuodul mearriduvvon mearrádusa dahje bivdonjuolggadusa vuostá,
- 10) ii váldde vuhtii 48 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon bivdosa merkengeatnegasvuoda dahje doallá bivddusmearkka čázis 48 §:s mearriduvvon mearrádusa vuostá,
- 11) rihkku 91 §:s mearriduvvon guoli vuosttasvuovdingielddu dahje 55 §:s mearriduvvon ráfáidahtton guoli vuovdingielddu,
- 12) vurkkoda reappáid dahje geavaha reabbábivdoneavvuid nu, ahte rihkku 51 §:a,
- 13) ii váldde vuhtii 62 §:s mearriduvvon oalgesállašii guoskevaš almmuhangeatnegasvuoda dahje bivdonjuolggadusas dahje bivddu birra Deanu čázádagas Norggain dahkkojuvvon soahpamuša lāhkaásahansuorgái gullevaš mearrádusaid fápmuibidjamis ja heiveheamis addojuvvon lága (/) 7 §:s mearriduvvon sálašdieduide guoskevaš almmuhangeatnegasvuoda,
- 14) rihkku 78 §:a vuodul ásahuvvon gieldduid, eavttuid dahje ráddjehusaid, dahje

15) rihkku bivdonjuolggadusas ášahuvvon fanas- dahje mohtorgeavahangielldu, galgá sáhkohallat *bivdorihkkumušas*, jos dagus ii eará sajis lágas mearriduvvo garraset ránggáštus.

Dán lága fápmuiboahtimis mearriduvvo stáhtaráđi ášahusas vuodul.

Helssegis skábmamánu 10. beaivve 2016

Pääministerin sijainen, ulkoasiainministeri

Timo Soini

Eana- ja birasministtar Kimmo Tiilikainen

ŠIEHTADUS SUOMA JA NORGGA GASKKA DEANU ČÁZÁDAGA GUOLÁSTUSA BIRRA

Suoma dásseválddi ráđdehus ja Norgga gonagasriikka ráđdehus, dás duohko bealit, geat

háliidit lonuhit njukčamánu 1. beaivve 1989 Šiehtadusa Suoma dásseválddi ja Norgga gonagasriikka oktasaš guolástanláhkaásahusaid Deanu bivdoguovllus ja dasa gullevaš láhkaáshusaid odđa šiehtadusain,

deattuhit iežaset ovddasvástádusa riikkaidgaskasaš šiehtadusaid ektui ja dárbbu gáhttet ja dorvvastit guollemáddodagaid Deanu čázádagas dárkkuhussii heivvolaš ja várrugasvuhtii vuodduvvi guollebivddu reguleremiin.

dovddastit luonddu mánnggabealatvuoda ja suvdilis luondduriggodagaid ávkkástallama mearkkašumi,

dovddastit sámiid eamiálbmotvuoigatvuodaid ja báikeolbmuid vuoigatvuodaid, ja luondduriggodagaid mearkkašumi sámiide eamiálbmogin iežaset kultuvrra seailuheamis, ja eará guolástanvuoigatvuodalaččaid vuoigatvuodaid,

deattuhit diedulonohallama ja ovttasbarggu mearkkašumi oktasaš luondduriggodagaid ávkkástallamis ja hálddašeamis sihke báikkálaš guolástanvuoigatvuodalaččaid ja eará báikkálaš beliid viiddis váikkuhanvejolašvuodaid guolástusdikšumi,

čujuhit Ovtastuvvan našuvnnaid juovlamánu 10. beaivve 1982 mearravuoigatvuodašiehtadusa 66 artihkkalii, miessemánu 22. beaivve 1992 biologalaš mánnggabealatvuoda almmolaš šiehtadussii ja njukčamánu 2. beaivve 1982 almmolaš šiehtadussii luosa gáhttemis Davvi-Atlántaábis ja luosa guolástanmuddema ja dikšuma háltelinnjáide mat leat dohkkehuvvon dán šiehtadusa vuodul juovlamánu 16. beaivve 1966 dahkkojuvvon riikkavulošvuoigatvuodaid ja politihkalaš vuoigatvuodaid guoskevaš riikkaidgaskasaš almmolaššiehtadusa 27 artihkkalii ja Ovtastuvvan našuvnnaid čakčamánu 13. beaivve 2007 dohkkehan eamiálbmogiid vuoigatvuodaid guoskevaš julggaštussii,

leat dahkan čuovvovaš šiehtadusa:

1 kapihtal

Ulbmil ja doaibmaguovlu

1 artihkal

Ulbmil

1. Šiehtadusa ulbmil lea váikkuhit dasa ahte Deanu čázádaga guollemáddodagat hálddašuvvojit ekologalaččat, ekonomalaččat ja sosiálalaččat suvdilis vuogi mielde nu ahte vuodđun lea buoremus máhttu mii lea olámuttus, vuhtii válddedettiin árbevirolaš máhttu, nu ahte čázádaga

luossabuvttadankapasitehta ávkkástallojuvvo ja ahte guollemáddodagaid mánggabealatvuohta dorvvastuvvo.

2. Guollemáddodagaid gáhttemis, hálddašeamis ja geavaheamis galgá váldit vuhtii buot guoskevaš guolástanberoštumiid, ja erenoamážit guolásteami man vuodđun leat báikkálaš kulturárbevierut.

3. Dikšunplána lea vuolggasadjin luossaguolásteami reguleremis. Plána vuodđun lea buoremus máhttu mii lea olámuttus guollemáddodaga sturrodagas, čoahkkádus ja árvoštallojuvvon ovdáneapmi ja ovddalgihtii ráhkkaneami prinsihpa heiveheapmi.

4. Regulerema galgá čadahit nu, ahte sierra luossamáddodagaid dikšunulbmilat ollašuvvet ja dat bajásdollojuvvojit guhkes áigegaskkas dikšunplána mielde.

2 artihkal

Geográfalaš heivehanguovlu

1. Šiehtadusa ja dan mildosa 2 guolástannjuolggadusa heivehit Deanu, Anárjoga ja Skiehččanjoga daid guovlluin gos Suoma ja Norgga gaskasaš riikkarádjá lea (*rádjajohkaoassi*).

2. Šiehtadusa 3 artihkkala 1 Čuoggá, 4 artihkkala ja 11 artihkkala 2 čuoggá heivehit čázadaga luosa goargngunguovllus. 15 artihkal heivehuvvo olles čázadaga golanguovllus.

3. Heivehanguovllut mat leat namuhuvvon artihkkala 1 ja 2 čuoggáin leat merkejuvvon mildosa 1 kártaide.

3 artihkal

Oalgečázadagat, čázadaga vuolit, Norgga beale oassi ja mearraguovllut Finnmárkku fylkkas

1. Bealit geatnegahttet iežasat ásahtit našuvnnalaš láhkaásahusaid ja njuolggadusaid luossagoargngunguovlluide Deanu čázadaga oalgejogain ja vuolit, Norgga beale oassái vai sihkkarastit guollemáddodagaid seailluheami ja suvdilis ávkkástallama. Guolástanreguleremat Deanu čázadaga njálmmádagas ja Norgga bealde eai sáhte leat láivvit go rádjajogaid gustovaš mudemat. Našuvnnalaš njuolggadusaid ja mearrádusaid gárvvisteamis sáhtá váldit vuolggasaji dikšunplánas mii lea máinnašuvvon 4 artihkkalis. Ovdalgo mearrida njuolggadusaid, de galgá addit nuppi beali ovddasvástideaddji eiseváldái vejolašvuoda addit cealkámuša.

2. Evttohusaid rievdadit mearraluossabivddu regulerema Finnmárkkus galgá bivdit Suoma ovddasvástideaddji eiseválddis cealkámuša ovdalgo mearrádus dahkko.

2 kapihtal

Guolásteami reguleremat

4 artihkal

Dikšunplána

1. Bealit ráhkadit ovttas dikšunplána Deanu luossamáddodagaide mainna sihkkarasto biolo-
galaš mánggahámatvuohta ja máddodaga suvdilis ávkkástallan.

2. Plána galgá leat njuovžil ja vuodđuduvvat dihtui ja ráhkaduvvot juohke luossamáddodah-
kii. Dat lea vuolggasadjin go gárvvistit vejolaš šiehttojuvvon mearrádusaid oktasaš guolástann-
juolggadusas spiehkaseapmái. Guolástannvuoigatvuođalaččat oassálastet plána gárvvis-
teapmái.

3. Plánas galget leat:

- i) dieđut guollemáddodagaid ja daid eallinbirrasa dili birra;
- ii) dieđut guolásteami birra;
- iii) dikšunulbmilat juohke luossamáddodahkii;
- iv) evttohus guollemáddodagaid dikšundoaibmabidjun;
- v) evttohusat dárbbášlaš ealáškahttindoaimabidjun daid máddodagaide mat eai olat dikšu-
nulkmiliid.

4. Jus okta luossamáddodat dahje eanet leat dakkár dásis mii lea dikšunulbmila vuolábealde,
de galgá dikšunplánas fátmastit plánaid ealáškahttit dáid máddodagaid.

5. Plána árvvoštallá ja mudde dárbbu mielde. Jus luossamáddodatdili ovdáneapmi spiehkka-
sa sakka dikšunplána vuordámušain, de galget bealit ovttas rievdadit plána. Goabbat bealli
sáhtta evttohit rievdadit plánaid.

5 artihkal

Oktasaš guolástannjuolggadus

1. Beliin galgá leat oktasaš guolástannjuolggadus joga riikkarádjáoasis. Guolástannjuolgga-
dus čuovvušiehtadusa mildosis 2, ja dat lea guovddášoassi šiehtadusas.

2. Guolástannjuolggadus lea fámus vihtta jagi šiehtadusa fápmuibidjama rájes. Guolástann-
juolggadus gusto dasto čieža jagi háválassii, earret jus nubbi oassebealli evttoha njuolggadusa
rievdadeami árabut. Guolástannjuolggadusa rievdadeami bivdima galgá ovddidit marjimustá
guokte jagi ovdalgo guolástannjuolggadusa gustonáigodat nohká.

3. Guolástannjuolggadusas galget leat ovddalgihtii šiehtton regulerendoaimabijut mat bohtet
fápmui našunála lágaid olis go eavttut devdojuvvot, mat leat definerejuvvon guolástann-
juolggadusas. Ovddalgihtii šiehtton doaimabijuid geavaheami guoskevaš eavttuid ollašuvva-
ma galgá árvvoštallat jahkásaš árvvoštallamis, mii lea máinnašuvvon 7 artihkkala 2 čuoggás.
Árvvoštallan čállo beavdegirjái mii lea máinnašuvvon 7 artihkkala 4 čuoggás.

6 artihkal

Lohpi spiehkastit guolástannjuolggadusas

1. Jus lea dárbu sihkkarastit guollemáddodagaid birgenvejolašvuođaid, gáhttet dahje ealás-
kahttit guollemáddodagaid, mat leat goarránan dahje sáhttet goarránit, dahje jus guollemáddo-
dagaid dilli gierdá dan, de sáhttet ráđdehusat dahje dat geaid eiseválddit nammadit, juohke
beali našunála lágaid siskkobealde, šiehtadit mearrádusaid mat spiehkastit guolástannjuolgga-
dusas vai olahit 1 artihkkalis máinnašuvvon ulbmila dán šiehtadusas.

2. Mearrádusat spiehkastit guolástannjuolggadusain sáhttet gustot:

- 1) guolásteami gildosiidda dahje gáržžidemiide dihto bivdosiiguin dahje guolástanvugiiguin;
- 2) guolásteami gildosiidda dahje gáržžidemiide dihto áiggis dahje dihto guovllus;
- 3) gáržžidemiide das galle bivdosa sáhtta geavahit;
- 4) sálašeriide;
- 5) bivdokoarttaid lohkui;
- 6) juohkit rádjajoga bivdinguovlluide;
- 7) gildosiidda goddit dihto sohka bealát dahje dihtosturrosaš guoli;
- 8) bivdosa hábmemei; dahje
- 9) eará regulerendoaimbajui maid sáhtta buohstahttit bajábeale 1.–8. čuoggáin, ja mat leat čadnon guolástanjuolggadusa ollašuhttimii.

3. Mearrádusaid spiehkastit guolástanjuolggadusain sáhtta gáržžidit gustot oassái šiehtadusas, dihto bivdoáigodahkii dahje ovttaskas bivdovuohkái. Mearrádusat galget leat áigeráddjejuvvon, eai ge sáhte gustot háválassii guhkit go golbma bivdoáigodaga.

7 artihkal

Guolástanjuolggadusa váikkuhusaid árvvoštallan ja spiehkastanmearrádusaid guoskevaš meannudanvuohki

1. Guolástanjuolggadusa ja vejolaš spiehkastanmearrádusaid váikkuhusaid galget oktasaš gozihan- ja dutkanjoavku ja ovddasvástideaddji eiseválddit jahkásaččat árvvoštallat luossamáddodaga dili ja ovdánantendeanssain buoremus máhtu vuodul, mii lea oazžumis. Guolástanvuogiatvuodalaččaid galgá váldit mielde árvvoštallamii.

2. Ráddehusat dahje ráddehusa nammadan eiseválddit árvvoštallet juohke jagi dárbbu šiehtadit mearrádusaid spiehkastit guolástanjuolggadusain 6 artihkkala vuodul.

3. Guolástanjuolggadusa mearrádusaid spiehkasteami dárbbu árvvoštallan galgá dahkkot dakkár áigemuttus ahte dutkit ja guovddáš báikkálaš beroštupmejoavkkut sáhttet váikkuhit, ja ahte našunála juolggadusat sáhttet fápmuibiddjot manimustá cuoŋománu 1. beaivve dan jagi go mearrádusat galget gustogoahhtit.

4. Ráddehusaid dahje ráddehusa nammadan eiseválddiid šiehtadus mearrádusain spiehkastit guolástanjuolggadusas galgá čállot sierra beavdegirjái.

3 kapihtal

Guolásteami organiseren

8 artihkal

Guolástanmávssut

Geatnegasvuohta máksit guolástanmávssu go bivdá rádjajogain čuovvu lága dan riikkas gos bivdokoarta 10 artihkkala mielde osto.

9 artihkal

Rádjajoga juohkin bivdoguovlluide

1. Fatnasis dáhpáhuvvan turismabivddu várás galgá meroštallat oktasaš bivdoguovlluid. Bajimus lobálaš guolástanlohpmearri ja guolástanlobi haddi sáhtá rievdat guovlluid mielde ja áigodaga mielde.

2. Goabbat bealli sáhtá ásahit bivdoguovlluid ja organiseret turistabivddu gáttis go vuos gulahallá nuppiin beliin.

10 artihkal

Guolástanlobit

1. Bajimus guolástanlohpmearri turistabivdiide mearriduvvo guolástannjuolggadusas. Mearri juhkkjuvvo beallái oassebáliid gaskkas.

2. Son guhte áigu oaggut rádjajogas, galgá oastit guolástanlobi ovdalgo bivdu álgá. Bealit leat geatnegasat láhčit dili guolástanlohpevuodimi.

3. Gáddeguolásteamis ferte oastit lobi dan riikkas gos áigu oaggut. Fanasguolástanlohpi addá lobi bivdit dihto guovllus goappašiid beliid guovlluin.

4. Goabbat bealli mearrideaba lohpehattiid našunála lágaid vuodul dan maŋŋa go lea gulas-kuddan nuppiin beliin. Eará eavttut mearriduvvojit guolástannjuolggadusas.

5. Goabbat bealli mearrida guolástanlohpevuodima dietnasa geavaheamis. Bearráigeahčču, goziheapmi ja guolledutkan galgá vuoruhuvvot.

11 artihkal

Guolástanbearráigeahčču

1. Bealit galget fuolahit doarvái bivdobearráigeahčus. Dat eiseválddit ja bearráigeahččit, geain našunála lágaid vuodul lea ovddasvástádus bivdobearráigeahčču, galget bearráigeahččat ahte guolástannjuolggadus čuvvojuvvo.

2. Dasa lassin sáhtá bearráigeahččat oktasaš suomelaš-norgalaš bearráigeahččojoavkkuin. Dákkár bearráigeahčus lea nuppi beali bearráigeahččiin dárkojeaddjisajádat.

3. Bealit sáhttet šiehtadit oktasaš plána bivdobearráigeahčču.

4. Jus nuppi bealis lea sivva vihkut ahte dáhpáhuvvá dahje lea dáhpáhuvvan bivdin nuppi beali guovllus gustovaš lálkaásahusaid vuostá, galget bivdobearráigeahču ovddasvástideaddjit diedihit nuppi beali ovddasvástideaddji eiseválddiide dakkaviđe.

4 kapihtal

Goziheapmi, dutkan, sálašraporteren ja sálašstatistihkka

12 artihkal

Goziheapmi ja dutkan

1. Bealit galget ovttasbargat Deanu čázádaga guollemáddodagaid goziheamis ja dutkamis. Mihttomearrin lea ráhkadit ja árvoštallat dikšunplána 4 artihkkala vuodul ja árvoštallat guolástannjuolggadusaid 7 artihkkala vuodul.

2. Barggu čadaha oktasaš gozihan- ja dutkanjoavku, mas leat guokte áirasa goabbat bealis. Báikkálaš guolástannjuolggadusaid galgá váldit mielde bargui. Beliid ovddasvástideaddji eiseválddit šiehtadit joavkku bargogohččumis.

13 artihkal

Sálašregistreren ja sálašraporteren

1. Beliin galgá leat oktasaš elektrovnnalaš sálašregisttar. Bivdi lea geatnegahtton raporteret dieduid bivddus ja sállashiin registarii nugo guolástannjuolggadusa mearrádusat gáibidit.

2. Diedut mat leat vurkejuvvon registarii, geavahuvvojit sálašstatistihkaide, dikšundoaibmabijuid plánemii, bearráigehečču ja guolledutmii ja guollemáddodagaid ja guollebivddu guoskevaš dutkamii.

5 kapihtal

Guollemáddodagaid suddjen

14 artihkal

Huksen ja nuoskkideapmi

1. Bealit galget guovddáš lágaid vuodul bearráigeahččat ahte lágádusaid, visttiid dahje rusttegiid bidjan ja husken dahje eará vástideaddji doaimmat dahje čáhceresurssaid ávkkástallan eai vahágahte guollemáddodagaid ja guollebivddu eaige mielddisbuvtte vahátvára daidda.

2. Bealit galget sierra ja ovttas álggahit doaimmabijuid gozihit, doalahit ja dárbbu mielde buoridit čázádaga čáhce kvalitehta.

15 artihkal

Biologalaš váikkuheapmi

1. Bealit galget álggahit dárbbášlaš doaimmaid gáhttet guollemáddodagaid njoammu guolledávddaid vuostá ja amas šlájaid dahje máddodagaid vuostá.

2. Bealit galget geahpedit riskka bissovaš doaimmain ja eastadit ođđa riskadoaimma čázádaga golanguovllus ja lagas eanan- ja mearraguovlluin. Dása gullá riska vahágiidda ja dávdanjoammumii guollebiebmamis ja váikkuhusat gárgidan dahje gilvojuvvon guliin.

3. Guollebiebman ja anadroma luossaguliid gilvin ii galgga dáhphuvvat Deanu čázádaga golanguovllus. Deanu čázádaga golganguvlui ii oaččo bidjat guliid mat leat bukton golanguovllu olggobealde.

4. Deanu čázádaga golganguvlui ii galgga sirdit ealli guliid dahje gamehta (guovssaid ja meaddemiid) eará čázádagain.

5. Akvakulturelliid ja daid gamehtaid sirdin galgá dáhpáhuvvat Eurohpá Uniovnna guolledearvvašvuoda njuolggadusaid vuodul.

6. Čázádaga golganguvlui lunddolaš čáziid lahka ii leat lohpi luoitit eará čázádagaid čázi ii ge bassat eará čázádagaid guliid doppe. Bivdosat ja eará bivdoreaidut sihke fatnasat ja eará fievrrut, maid lea geavahan eará čázádagas, galget leat goikásat ja desinfiserejuvvon ovdalgo sáhtta daid geavahit golganguovllus. Desinfiserema ja goikadeami várás galgá ráhkaduvvot oktasaš bagadus. Bealit galget fuolahit olbmuid dieđuid dáid geatnegasvuodaid birra.

7. Bealit galget seammás dieđihit nubbái jus vihkot luossaparasihtha *Gyrodactylus salaris* dahje eará duodalaš njoammu guolledávdda golganguovllus dahje lagas eanan- ja mearraguovlluin dahje jus njoammun lea gávnnavuvvon. Beliid ovddasvástideaddji eiseválddit sáhttet ráhkadit oktasaš plána mas leat geavadagat dieđihangeatnegasvuodas, gearrgusvuodas *Gyrodactylus salaris* vejolaš leavvama birra, guolledávddaid gávnnavuvugiin ja doaibmabiin go vihkot dahje go gávnnavhit dákkár dávddaid.

16 artihkal

Doaibmabijut erenoamáš dilálašvuodain

1. Jus nuoskkideapmi dahje eará birasváikkuhusat áitet guollemáddodagaid, de galget ovddasvástideaddji eiseválddit sierra dahje ovttaš álggahit doaibmabijuid mat leat dárbbaslaččat eastadit, ráddjet ja hehttet vahágiid.

2. Bealit galget dakkaviđe gáržžidit dahje bissehit bivddu go čáhcedássi dahje eará erenoamáš dilat, dego kritihkalaš unnán luossagoargun, dan čájehit. Bivddu bisseheami dahje gáržžideami sáhtta geavahit dušše doaibmabidjun dan mearis ja dakkár guovllus mii adno dárbbaslažžan sihkkarastit guollemáddodaga. Báikkálaš beroštupmejoavkkuiguin ja vuoigatvuodalaččaiguin galgá gulahallat dan muddui go dilli áiggi ektui dan diktá.

3. Oassebeliid ovddasvástideaddji eiseválddit gárvvistit ovttaš doaibmavugiid dán artihkkala mearrádusaide ollašuhttimii. Doaibmabijuid dárbbu árvvoštallamis galgá deattuhit ovdagihtii ráhkkaneami prinsihpa.

6 kapihtal

Loahpalaš mearrádusat

17 artihkal

Ovttašbargu, šiehtadusa čuovvleapmi ja rievdadusat

1. Beliid ovddasvástideaddji eiseválddit galget ovttašbargat buot áššiin mat gusket Deanu čázádaga guollemáddodagaide ja čáhcebirrasiin.

2. Bealit galget deaivvadit dárbbu mielde árvvoštallat šiehtadusa heiveheami. Čoaikkimiid galgá doallat mañimustá guovtti mánu siste das go nubbi bealli lea bivdán dan.

3. Dán šiehtadusa oktan mildosiiguin sáhtta rievdadit go bealit šiehtadusain. Rievdadusat bohtet fápmui nugo lea mearriduvvon 22 artihkkalis.

18 artihkal

Sierramielalašvuođaid čoavdin

1. Riidduid, mat čuožžilit dán šiehtadusa dulkodettiin ja geavahettiin, galgá čoavdit ovttaoaivilvuodas ja nu jođánit go vejolaš ovddasvástideaddji eiseválddiid gaskasaš šiehtadallamiid bokte.
2. Šiehtadallamiid galgá álggahit maŋimustá guovtti mánu siste go nubbi bealli lea bivdán dan diplomáhtalaš kanálaid bokte.
3. Jus golmma mánuš ii leat gávdnon čoavddus, de galgá riiddu sirdit Deanu čázádaga ad hoc rádjajohkakommišuvdnii. Goabbat bealli nammada golbma lahtu ja golbma várrelahtu kommišuvdnii. Goappašat beliin galget dasa lassin leat čállit ja dárbbaslaš áššedovdit olámuttus kommišuvdnii. Kommišuvdna geahččala gávdnat čovdosa man goappašat bealit dohkkehit.
4. Jus kommišuvdna ii sáhte čoavdit ášši viđa mánuš, de galgá riiddu čoavdit diplomáhtalaš kanálaid bokte.

19. artihkal

Eretcealkin

Dán šiehtadusa sáhtta goabbat bealli cealkit eret čálalaš diedihemiin nuppi beallái. Šiehtadusa eretcealkin fápmuibiddjo 12 mánu kaleanddarjagi loahpa maŋŋa go eretcealkima diedihepmi lea vuostáiváldon.

20. artihkal

Ráŋggáštusčuovvumušat

Ráŋggáštusii, duogušteapmái, massinčuovvumušaide ja eará ráŋggáštusvuloš čuovvumušaide gustojit našunála lágat.

21. artihkal

Dála šiehtadusa fámoahuhttin

Dán šiehtadusa fápmuibijadettiin fámoahuhttojuvvo njukčamánu 1. beaivve 1989 Suoma dásseválddi ja Norgga gonagasriikka šiehtadus oktasaš guolástanláhkaásahusa hárrái Deanu bivdoguovllus ja dasa gullevaš guolástannjuolggadus.

22. artihkal

Fápmuiboahhtin

Dát soahpamuš boahtá fápmui dan nuppi mánotbaji vuosttas beaivve dan maŋŋá, go oassebealit leat almmuhan nubbi nubbái diplomáhtalaš kanálaid bokte ahte vuodđolága mielde ása-huvvon gáibádusat leat ollašuhtton ja soahpamuša sáhttá bidjat fápmui.

Dan duodaštussan guktot fápmuduvvon oassebealit leaba vuolláičállán dán soahpamuša.

Dahkkojuvvon Helssegis čakčamánu 30. beaivve guoktin suoma- ja dárogielat gáhppálahkan. Guktot teavsttat leat seamma gustovaččat.

Suoma dásseválddi ráđđehusa beales:

Jaana Husu-Kallio

Nogga gonagasriikka ráđđehusa beales:

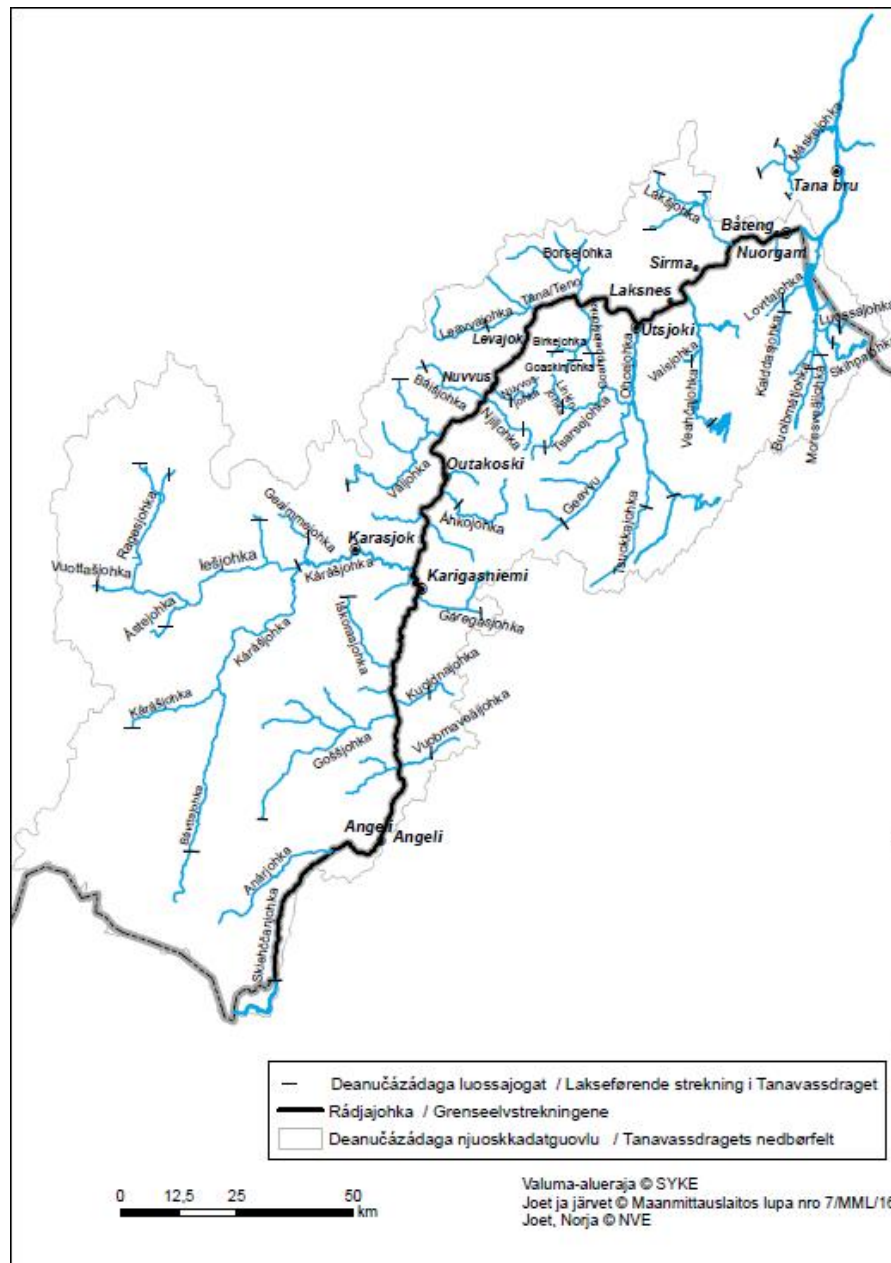
Åge B. Grutle

Miellddus 1

Kárta šiehtadusa geográfalaš doaibmaguovllus

Miellddus 2

Deanu čázádaga guolástannjuolggadus

Deanu čázádaga guolástannjuolggadusat

1 kapihtal

Oppalaš mearrádusat

1 §

Doaibmaguovlu

Guolástannjuolggadusat leat mihtilmas oassi Suoma ja Norgga guolástanšiehtadusas Deanu čázádaga hárrái.

Guolástannjuolggadusaid mearrádusat gustojit rádjajogain, gč. šiehtadusa 2 artihkkala 1 čuoggá. 6 kapihtal biologalaš váikkuheami vuostá suddjen gusto olles Deanu čázádaga golganguvlui.

2 §

Bivdijoavkkut rádjajogain

Suomas juhket olbmuid, geat leat vuoigaduvvon oastit bivdokoartta, čuovvovaš joavkkuide:

- 1) guolástanvuoigatvuodalaš guolástanlága vuodul (379/2015) 4 §, vuosttaš lađas, 10. čuokkis, gii ássá fásta Deanu čázádaga johkalegiin;
- 2) guolástanvuoigatvuodalaš guolástanlága vuodul 4 §, vuosttaš lađas, 10. čuokkis, gii ii ása fásta Deanu čázádaga johkalegiin;
- 3) olmmoš guhte ássá fásta Deanu čázádaga johkalegiin;
- 4) olmmoš guhte ii leat guolástanvuoigatvuodalaš guolástanlága vuodul 4 §, vuosttaš lađas, 10. čuokkis, ja guhte ii ása fásta Deanu čázádaga johkalegiin.

Norggas juhket olbmuid, geat leat vuoigaduvvon oastit bivdokoartta, čuovvovaš joavkkuide:

- 1) guolástanvuoigatvuodalaččat geain lea vuoigatvuohta bivdit buotlágan reaidduiguin Lága guolástanvuoigatvuoda birra Deanu čázádagas 4 § (*Deanulága*) vuodul;
- 2) guolástanvuoigatvuodalaččat geain lea vuoigatvuohta bivdit stákkuin ja noddoduorgguin Lága guolástanvuoigatvuoda birra Deanu čázádagas 5 § vuodul;
- 3) olmmoš guhte ii leat guolástanvuoigatvuodalaš Deanu čázádagas, ii ge ása fásta Deanu čázádaga johkalegiin.

2. kapihtal

Guolástusmávssut ja guolástanlohpi

3 §

Guolástanmávssut

Geatnegasvuohta máksit guolástanmávssu rádjajogain čuovvu dan riikka lága gos guolástanlohpi lea oston.

4 §

Guolástanlobiid kategoriijat

Guolástanlohpi rádjajogas bivdimii, gč. šiehtadusa 10 artihkal, juhkkoujvvo čuovvovaš kategoriijaide:

1) *Oppalaš guolástanlohpi báikkálaš bivdiid várás* addá rievtti bivdit buot bivdovugiiguin, daid gáržžidemiiguin mat namuhuvvojit maŋjelaččas, ja nu olu go bivdovuoigatvuohta našuvnnalaččat mearrida. Riekti oastit oppalaš guolástanlobi báikkálaš bivdiid várás lea Suomas dain olbmui, geat leat namuhuvvon 2 §, vuosttaš laddasis 1. čuoggás, ja Norggas fas dain olbmui, geat leat namuhuvvon 2 §, nuppi laddasa 1 čuoggás. Oppalaš guolástanlohpi báikkálaš bivdiid várás gusto ovttá guolástanáigodaga.

2) *Stággoguolástanlohpi báikkálaš bivdiid várás* addá rievtti bivdit stákkui gáttis ja fatnasis daid gáržžidemiiguin mat namuhuvvojit maŋjelaččas. Riekti oastit stággoguolástanlobi báikkálaš bivdiid várás lea Suomas dain olbmui, geat leat namuhuvvon 2 §, vuosttaš laddasa 3. čuoggás, ja Norggas fas dain olbmui geat leat namuhuvvon 2 §, nuppi laddasa 2 čuoggás. Stággoguolástanlohpi báikkálaš bivdiid várás gusto ovttá guolástanáigodaga.

3) *Guolástanlohpi fatnasis bivdima várás (fanasguolástanlohpi)* addá vuoigatvuoda bivdit stákkui ja nođđoduorgguin fatnasis, daid eavttuiguin ja gáržžidemiiguin mat namuhuvvojit maŋjelaččas.

4) *Guolástanlohpi gáttis bivdima várás (gáddeguolástanlohpi)* addá vuoigatvuoda bivdit stákkui ja nođđoduorgguin gáttis, daid eavttuiguin ja gáržžidemiiguin mat namuhuvvojit maŋjelaččas.

5 §

Guolástanlohpemeari juohkin iešguđet guovlluide

Juohke guolástanáigodaga bajimus fanasguolástanlohpemearri lea 11 000 bivdojándora, mii juhkkoujvvo seamma olu Norgii ja Supmii. Guolástanlohpemearri fatnasis bivdima várás juhkkoujvvo dán láhkai rádjajogaid bivdoguovlluin:

Aigodat	Njuorggán	Veahčat	Ohcejohka	Vuovdaguoika ja Anárjohka	Oktiibuot
10.6.–16.6.	47	125	136	78	386
17.6.–23.6.	33	220	244	141	638
24.6.–30.6.	103	427	468	347	1 345
1.7.–7.7.	170	651	699	492	2 012
8.7.–14.7.	152	532	587	353	1 624
15.7.–21.7.	127	470	406	316	1 319
22.7.–28.7.	141	499	351	220	1 211
29.7.–4.8.	119	561	365	263	1 308
5.8.–10.8.	88	505	320	244	1 157
Oktiibuot	980	3 990	3 576	2 454	11 000

Juohke guolástanáigodaga bajimus stággoguolástanlohpeameari lea 11 000 bivdojándora, mii juhkkovuovvo seamma olu Supmii ja Norgii. Guolástanlohpeameari gáttis bivdimá várás juhkkovuovvo dán láhkai rádjajogaid bivdoguovlluin:

Aigodat	Njuorggán	Veahčat	Ohcejoga	Vuovdaguoika váldoroggi	Anárjohka	Oktiibuot
10.6.–16.6.	379	81	96	149	21	726
17.6.–23.6.	468	104	149	307	23	1 051
24.6.–30.6.	608	158	253	623	56	1 698
1.7.–7.7.	577	255	259	698	63	1 852
8.7.–14.7.	426	182	204	689	86	1 587
15.7.–21.7.	377	175	177	564	90	1 383
22.7.–28.7.	350	123	129	401	116	1 119
29.7.–4.8.	246	79	111	375	121	932
5.8.–10.8.	96	71	81	308	96	652
Oktiibuot	3 527	1 228	1 459	4 114	672	11 000

Bivdoguovlluid rájât leat guolástannjuolggadusaid 1. kártamildosis. Guovlluid galgá merket eanadahkii.

Lohpeearis, mii lea eanemusat goalmamátoassi jándorguolástanlobiin, mat vuovdojit Suomas, sáhtá várrat guolástanvuogiatvuodalaččaide, geat ássat fásta eará sajis go Deanu čázádaga johkalegiin nugo almmuhuvvon 2 §, vuosttaš laddasa 2 čuoggás. Lohpeari galgá juohkit seamma olu stággoguolástanlobiide ja fanasguolástanlobiide.

2 kapihtal

Bivdosat, guolástanáigodat ja guolástanáiggit

6 §

Dohkkehuvvon bivdosat

Dohkkehuvvon bivdosat luossa-, guvžá- ja valasbivddus leat:

- 1) joddobuoddu ja meardebuoddu
- 2) njanggofierbmi
- 3) golgadat
- 4) stággu ja noddoduorgu.

Dohkkehuvvon bivdosat eará guollešlájaid bivdimis go dat mii lea namuhuvvon vuosttaš laddasis, leat:

- 1) njanggofierbmi
- 2) stággu ja noddoduorgu
- 3) meardi
- 4) njáhkávuogga rudneráigebivddus
- 5) nuohhti Anárjoga jávrrin Máhtegeavgná bajábealde.

Eará bivdosat ja bivdinuogit go dat mat leat namuhuvvon ovdalis 1. ja 2. laddasis, leat gil-
dojuvvon.

Šii, geain lea oppalaš guolástanlohpi, gč. 4 § 1 čuokkis, sáhttet geavahit bivdosiid mat leat namuhuvvon ovdalis vuosttaš ja nuppi laddasis. Eará bivdit sáhttet geavahit dušše stákku ja noddoduorggu.

7 §

Oppalaš vahkkoráfáidahttin

Guolástanáigodagas lea buot bivdin gildojuvvon sotnabeaivvis dii. 18 (19) vuossárgii dii. 18 (19). Spiehkastat dás lea jávrrin bivdit eará guollešlájaid go luosa, guvžžá ja vallasa go bivdin dáhpáhuvvá eanet go 200 mehtera eret oivošis dahje njálmmis.

8 §

Stácku ja noddoduorggu guolástanáigodat

Olbmuin, geat fášta ássat Deanuleagis, geain lea guolástanlohpi nugo namuhuvvon 4 §, 1. ja 2. čuoggás, lea lohpi bivdit stáckuin ja noddoduorgguin (*stággobivdin*) geassemánu 1.b. rájes borgemánu 20.b. rádjai.

Olbmuin geain lea guolástanlohpi nugo namuhuvvon 4 §, 3 ja 4 čuoggás, lea lohpi bivdit stáckuin geassemánu 10.b. rájes borgemánu 10.b. rádjai.

Olbmuin, geat leat namuhuvvon 2 §, vuosttaš laddasa 2 čuoggás, geain lea guolástanlohpi guolástanlohpeearis mii lea namuhuvvon 5 § njealját laddasis, lea lohpi bivdit stáckuin geassemánu 1.b. rájes borgemánu 10.b. rádjai. Guolástanlohpi bivdit áigodagas geassemánu 1.–9. beivviin sáhttá lotnut earis mii lea várrejuvvon vuosttaš áigodahkii, gč. tabealla 5 § vuolde.

9 §

Fanasguolástanlohpi ja gáddeguolástanlohpi

Fanasguolástanlohpi ja gáddeguolástanlohpi leat persovnnalaččat.

Gáddeguolástanlohpi addá lobi geavahit ovttá stácku. guolástanlohpi gusto dihto addon bivdoguovllus dan stáhtas gos gáddeguolástanlobi lea oastán. Guolástanlohpi gusto ovttá bivdojándora mii álgá dii. 22 (23) ja nohká beaivvi maŋŋá dii. 15 (16). Gáddeguolástanlobi earis mii lea várrejuvvon 5 §, njealját laddasa vuolde olbmui, geat leat namuhuvvon 2:s §, vuosttaš laddasa 2. čuoggás, gusto bivdojándoriidda mat álget dii. 22 (23) ja nohket beaivvi maŋŋá dii. 22 (23).

Fanasguolástanlohpi addá rievtti geavahit eanemusat golbma stácku oktanaga mas juohkehaččas lea okta vuogga dahje okta dolgevuogga, ovttá fatnasis. Lohpi gusto dihto addon bivdoguovllus goappašiid stáhtain. Guolástanlohpi gusto ovttá bivdojándora mii álgá dii. 18 (19) ja nohká beaivvi maŋŋá dii. 18 (19).

Go bivdá fatnasis gaskal dii. 18 (19) ja 06 (07), de galgá fatnasis leat suhkki, guhte ássá fášta Deanuleagis (*báikkálaš suhkki*). Dat fanasguolástanlobit mat leat várrejuvvon 5 §, njealját laddasa vuolde olbmui, geat leat namuhuvvon 2:s §, vuosttaš laddasa 2. čuoggás, leat luvvejuvvon dán njuolggadusas. Geavŋŋá guovllus Boratbovccá ja Bildáanguoikka gaskkas galgá álo leat báikkálaš suhkki fatnasis.

10 §

Dohkkehuvvon sievttit go bivdá fanasguolástanlobiin ja gáddeguolástanlobiin

Fanasguolástanlobiin olbmot sáhttet bivdit ovttain vuokkain ja ovttain dolgevuokkain.

Gáddeguolástanlobiin olbmot sáhttet bivdit dolgevuokkain govddohaga ja vujohaga haga. Dáid guovlluin sáhttet maidái bivdit vuokkain ja dolgevuokkain govddohagain ja vujohagain:

1) Geavngnás, Badjegeavngnás ja Máhtegeavngnás galbbaid vuodul mat leat biddjon eanadahkii, ja

2) Anárjogas bajábealde Máhtegeavngná ja Skiehččanjogas.

Gitta deavdán 16-jahkásaš mánát gáddeguolástanlobiin sáhttet bivdit dolgevuokkain ja govddohagain.

11 §

Stággobivdima oppalaš mearrádusat sievtti ja vuokkaid birra

Lea gildojuvvon geavahit reahka, guoli ja máđu seaktin.

Lea gildojuvvon geavahit vuokka dan láhkai ja dakkár dilálašvuodain ahte guolli roahkas-tuvvo. Lea lohpi geavahit liehpi (roahkana), guolleáksu ja hoava veahkkeneavvun loktet guoli mii lea darvnanan reidui, fatnasii dahje gáddái.

Njáhkávuogga lea lohpi geavahit duššefal go bivdá njágá rudneráigge. Vuosttaš laddasa njuolggadusa spiehkastahkan lea lohpi geavahit Deanu čázádaga jápmán guoli seaktin go bivdá njáhkávuokkain.

12 §

Stággobivddu gielddusguovllut

Ii leat lohpi bivdit stákkuin ii ge noddoduorgguin:

1) buođu čuolu siskkobealde ja lagabus go 50 mehtera vuolábealde dahje 10 mehtera goappáge bealde

2) lagabus go 10 mehtera njaŋggofierpmis

3) šalddis

4) gáttis lagabus go 200 mehtera oalgejohkanjálmmis, earret Áhkojogas, Lákšjogas ja Leavvajogas gos rádjá lea 300 mehtera.

13 §

Golgadanáigi

Golgadit lea lohpi dušše áigodagas geassemánu 1.b. rájes geassemánu 15.b. rádjai, vuossárggas dii. 18 (19) gaskavahkkui dii. 18 (19).

14 §

Njaŋggofierpmi guolástanáigi

Njaŋggofierpmiin lea lohpi bivdit áigodagas geassemánu 1.b. rájes suoidnemánu 31.b. rádjai. Anárjogas áigodat bistá gitta borgemánu 12.b. rádjai sidjiide geat ássat dán johkagáttis, ja geat leat bivdán doppe guolástanáigodagain 2013 rájes 2015 rádjai.

Guolástanáigodagas gaskal geassemánu 1.b. ja suoidnemánu 15.b. ja gaskal borgemánu 1. ja 12. beivviid lea lohpi bivdit njaŋggofierpmiin vuossárggas dii. 18 (19) gaskavahkkui dii. 18 (19).

Guolástanáigodagas gaskal suoidnemánu 16. ja 31. beivviid lea lohpi bivdit njaŋggofierpmiin vuossárggas dii. 18 (19) duorastahkii dii. 18 (19).

15 §

Buodu guolástanáiggit

Buodđobivdinlohpi lea áigodagas geassemánu 1.b. rájes suoidnemánu 31.b. rádjai. Geassemánu 1.b. rájes geassemánu 15.b. rádjai lea lohpi bivdit vuossárggas dii. 18 (19) gaskavahkui dii. 18 (19). Geassemánu 16.b. rájes suoidnemánu 31.b. rádjai lea lohpi bivdit vuossárggas dii. 18 duorastahkii dii. 18.

Go ii leat lohpi bivdit, de galget doaresbuoddu, čuollofierpmit ja vuojahagat leat čázi bajábealde dahje gáttis. Buot eará fierbmebivdosat, joddo- ja meardebuodut ge, galget leat gáddái váldon.

16 §

Fierbmebivdoreaidduid mearrelohku

Luossa-, guvžá- ja valasbivdimis golgadagain, njággofirpmiin dahje buoduin sáhttá geava-hit duššefal ovtta reaiddu hávállasii juohke guolástanvuoigatlaš nammii Suomas ja Norggas fas juohke giddodaga nammii mas lea dakkár guolástanvuoigatvuohta.

17 §

Eará šlájaid bivdináigi

Eará guollešlájaid go luosa, guvžžá ja vallasa lea lohpi bivdit firpmiin miessemánu 20.b. rájes geassemánu 10.b. rádjai. Anárjogas ja Skiehččanjogas lea lohpi bivdit miessemánu 20.b. rájes borgemánu 20.b. rádjai.

18 §

Bivdin fatnasis

Fatnasis lea gildojuvvon bivdit, maddái suohpput reaidduid, go mohtor lea jodus, ja maddái go fanas lea buddejuvvon.

19 §

Lobihis doaibmabijut

Doaimmat, main ii leat eará ulbmil go baldit guoli dahje hehttet luosa johtima, leat gildojuvvon.

4 kapihtal

Bivdosiid teknihkalaš mearrádusat

20 §

Bivdosiid merken

Njanggofierpmit ja buodut mat leat biddjon johkii, galget merkejuvvot nu ahte earát geat johtet čázádagas, álkít oidnet daid. Bivdosiid galgá merket govddohagain mii geaigá unnimusat 15 cm čázi bajábealde, dahje leavggain mii lea biddjon stággui mii geaigá unnimusat 40 cm čázi bajábealde. Leavga oanehat siidu galgá leat unnimusat 15 cm guhkki.

Bivddus galgá leat merkejuvvon bivdi namain ja oktavuodaváldindieduiguin, ja giddodaga namain masa guolástanvuoigatvuohta gullá. Njanggofierpmi govddohagas fierpmegeažis galgá mearka oidnot bures. Buodus galgá mearka oidnot bures galbbas dahje govddohagas doarrása fávllimus čuolddas dahje oarjjuolggis (buodđoreñkkos).

21 §

Fierbmečalbcesturrodat ja árpošládja

Luossa-, guvzá- dahje valasbivddus lea njanggofierpmi, golgadaga ja joddobuodu unnimus lobálaš čalbcesturrodat 58 mm, mihtiduvvon gaskačuolmmas gaskačulbmii go fierbmi lea njuoskkas.

Fierpmiin, mat leat namuhuvvon vuosttaš lađđasis, lea duššefal lohpi geavahit ruoiváid, bummoala, nylončanarárppu dahje bodnjojuvvon nylon (nylon, perlon, terylen). Ii leat lohpi geavahit čađačuovgi árppu, nugo monofilameantta nylona.

Lea gildojuvvon geavahit metálla, stállegáinnu dahje sullasaš ávdnasiid bivdosiin.

22 §

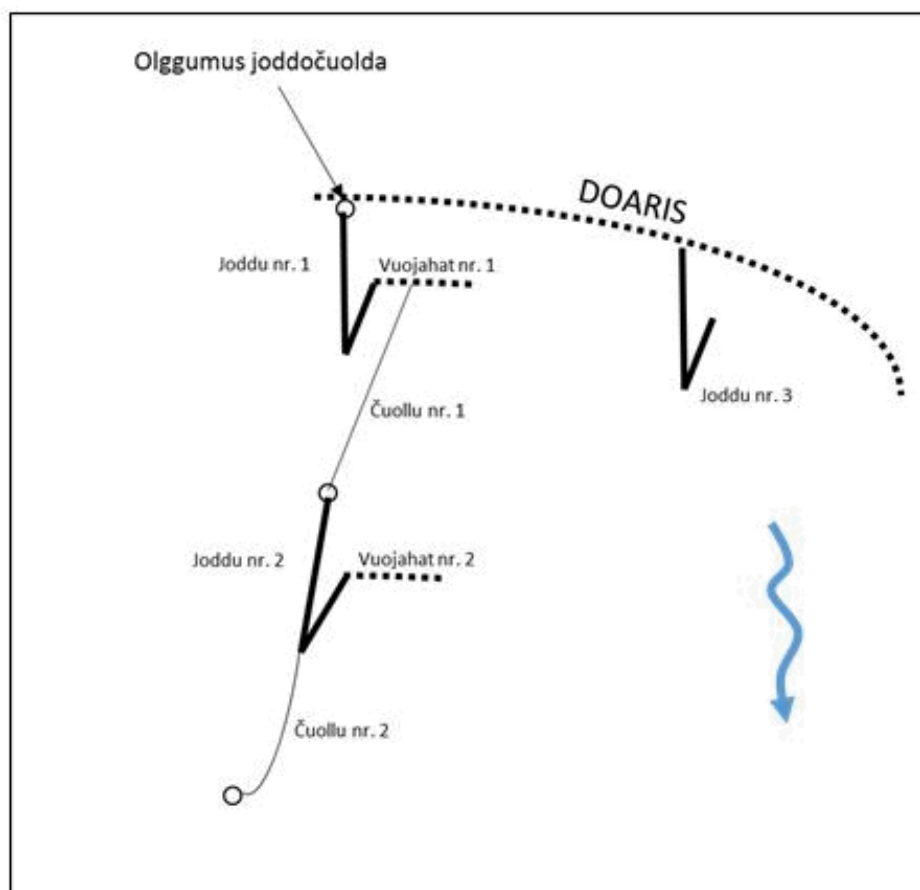
Buodđu

Buodus galgá leat doaris, sáhtta vel leat čuollu ja vuojahat danlágan ahte dat ii bivdde guoli. Doarrásis ja vuojahagas galget leat oarjjuolggis (buodđoreñkkot) dahje čuolddat maid gaska lea 3 m dahje unnit.

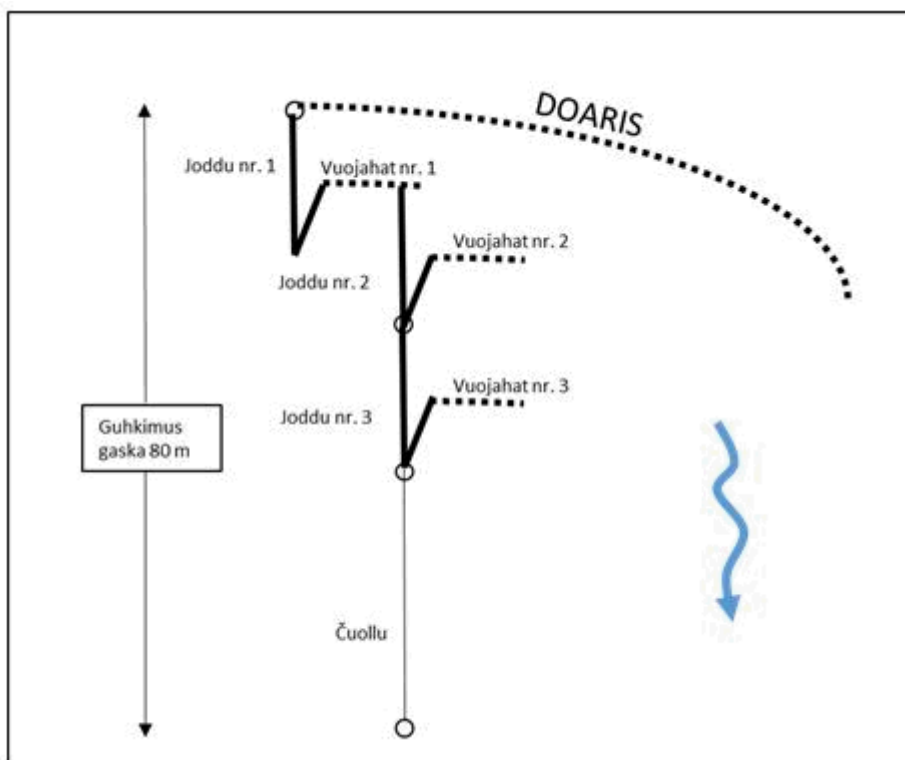
Doarrásis, čuolus ja vuojahagas sáhtta geavahit dušše rissiid, fierpmi, risse- dahje fierbmeáiddi. Go geavaha fierpmi dákkár duvdinráhkanusain, de galgá čalbcesturrodat leat juogo eanemusat 40 mm dahje unnimusat 150 mm. Lea gildojuvvon geavahit fierpmi mii lea ráhka-duvvon čađačuovgi ávdnasis nugo monofilameantta nylonis.

Buodu bivdinoassi galgá leat joddu dahje meardi. Seammá boadus sáhtta bivdit eanemusat golmma jottuin ja/dahje merddiin. Joddu galgá leat suhppojuvvon čiehkamohkkin mii sáhtta leat guhkimusat 25 mehtera. Joddoguhkkodat mihtiduvvo guhkimus siiddus.

Juohke jottus sáhtta leat 15 mehtera guhkkosaš vuojahat ja čuollu nie mo 1. govus čájeha. Vuojahat ja čuollu duvdet luosa joddui.

1. govus

2. govus

Joddu nr. 1 galgá leat giddejuvvon olggumus joddočuldii nie mo 1. govus čájeha.

Joddu nr. 2 ja 3 galgá giddejuvvot dán vuogi mielde:

- A) joddomohkkái (geahča 2. govvosa, joddu nr. 3)
- B) vuojahahkii (geahča 2. govvosa, joddu nr. 2)
- C) čullui (geahča 1. govvosa, joddu nr. 2), dahje
- D) doarrásii nr. 2 (geahča 1. govvosa, joddu nr. 3),

Čuollu galgá leat juohke jottu/mearddi vuolábealde, giddejuvvon dán vuogi mielde:

- A) joddui (geahča 1. govvosa, čuollu nr. 1), dahje
- B) vuojahahkii (geahča 1. govvosa, čuollu nr. 2)

Jos ležžet eanet jottut buohtalagaid doarrásis (geahča 1. govvosa, joddu nr. 1 ja 3), de čuolu lea lohpi bidjat dušše fávllimus joddui.

Jottu ja čuolu oktasaš guhkkodat sáhtttá leat 80 m rádjai, mihtiduvvon rávnnji mielde vulos olggumus joddočuolddas nie mo govus 2. čájeha.

23 §

Luossa-, guvžá- ja valasbivdu njanngofierpmiin

Luossa-, guvžá- ja valasbivdu njanngofierpmiin lea dábálaš njuolggofierbmi mas leat govd-dohagat guktuid geahčen. Ii leat lohpi giddet fierpmi čuolddaiguin dahje eará láhkai go gežiid. Ii leat lohpi suohpput njanngofierpmi mohkil.

Giddenvuohki sáhtá leat dušše buddu dahje eará čuolda. Njanngofierpmi ii leat lohpi ráhkadit mohki hápmái.

Luossa-, guvžá- ja valasbivdu njanngofierbmi sáhtá leat eanemusat 30 mehtera guhku. Guokte dahje eanet njanngofierpmi ii leat lohpi goallostit jus šaddet guhkit go 30 mehtera. Njanngofierbmebivddus lea gildojuvvon geavahit dahkkon rávdnjeduvdaga dahje čuolu.

24 §

Golgadat

Golgadat lea dábálaš njuolggofierbmi mohki haga. Golgadat sáhtá leat eanemusat 45 mehtera guhku. Golgadettiin galgá guovtti golgada gaska leat unnimusat 200 mehtera.

Golgadat sáhtá rievdat 500 m hávássii. Golgadettiin sáhtá geavahit dušše ovtta fatnasa.

25 §

Bivdosat bivdit eará guollešlájaid

Njanngofierbmi eará guollešlájaid bivdimis go luosa, guvžžá dahje vallasa, sáhtá leat eanemusat 2 mehtera vuoksás bodnesáibma, oktageardánis sáibma mas ii leat joddu ja mii lea dahkkon monofilameantaárppus mii lea gitta 0,17 mm gasu.

Njanngofierbmebivddus lea gildojuvvon geavahit dahkkon rávdnjeduvdaga dahje čuolu.

Njanngofierpmi ja nuohti čalbcesturodat galgá leat unnimusat 29 mm ja eanemusat 35 mm, mihtiduvvon gaskačuolmmas gaskačulbmii go fierbmi lea njuoskkas. Lea lohpi geavahit duššefal ruoiváid, bummola, nylončanasárppu dahje bodnjojuvvon nylona man lea lohpi geavahit nuohtis.

Nuohti ii oaččo geavahit lagabus go 200 mehtera jogaid oivošiin, njálmmiin, geavngáin dahje guoikkain.

26 §

Oalli ja bivdosiid gaskkat

Ii oassige buoddu dahje njanngofierpmis galgga biddjot mihkkige osiid oali váldosurggiide ii ge nuriide. Bivdosa fávllimus oassi ii muktige galgga leat lagabus nuppi beali gátti go 10 mehtera. Nuppi beali gáttiin oaivvilduvvojit maiddá sullot, lássát ja bávtit maid gaskka golgá johka.

Ii oassige buoddu galgga leat lagabus go 120 mehtera nuppi buodu.

Njanngofierbmi dahje buoddu dahje guokte njanngofierpmi eai galgga gokkoge leat lagabus nuppi go 60 mehtera.

27 §

Fierbmebivddu gielddusguovllut

Oalgejohkanjálmmiin gosa luossa goargnu, ii galgga váldejogas oali oalgejoga bealde, geavahit njággofierpmi, golgadaga iige buodu lagabus go 200 m oalgejohkanjálmmi vuolábealde.

Guovlluin Geavgnás ja Badjegeavgnás mat leat merkejuvvon 2. kártamildosii, lea fierbmehje buoddbivdu lobálaš dušše bivdiide geat leat bivdán dán guovlluin guolástanáigodagain 2013–15.

28 §

Bivdosiid geassin

Buot fierbmebivdosat galget gessot gáddái seammás go bivdosa guolástanáigodat nohká. Bivdosiid merkemii ja eará reaidduid bidjamii gullelaš biergasat galget váldot gáddái mañjmustá guovtti vahku sisa mañjá loahpahuvvon guolástanáigodaga.

5 kapihtal

Mearrádusat sállaša hárrái

29 §

Unnimusmihttu ja luoitin

Luosa, guvžžá ja vallasa mii lea unnit go 30 cm, galgá fas luoitit.

Guoli guhkkodaga mihtida njunnegeažis beahcetgeahčái.

Lea gildojuvvon goddit vuorru ja guoli mii lea unnit go unnimusmihttu.

Guliid galgá álo luoitit čáhčái, jus lea goddon:

- 1) lobálaš guolástanáiggi olggobealde
- 2) gildojuvvon bivdosiin dahje bivdovugiin.

30 §

Sálašalmmuheapmi registarii

Bivdi lea geatnegahtton deavdit sálašbeaivegirjji (elektrovnnalaččat dahje bábirhámis) ja rapporteret dáid dieđuid juohke goddon luosa, guvžžá, vallasa, ruoššaluosa ja girjeluosa birra Deanu čázadaga elektrovnnalaš sálašregistarii:

- 1) guovllu gos lea bivdán
 - 2) bivdobeavvi
 - 3) sohkaheali, guhkkodaga ja deattu
 - 4) galle guoli lea fas luoitán
 - 5) bivdosa (stággu/nodđoduorgu, golgadat, njággofierbmi, buoddu)
- Go luoitá fas guoli, de ii gáibiduvvo almmuhit sohkaheali, guhkkodaga ja deattu. Son guhte lea bivdán almmá guoli gottekahtta, galgá almmuhit dieđuid 1., 2. ja 5. čuoggáin.

Sálašalmmuheami galgá sáddet ovdal vuosttaš vuossárgga mañjá bivdima.

Bivdi galgá rapporteret buot iežas luossa-, guvžá- ja valassállašiid ovdalgo odđa guolástanlobi sáhtta oastit.

Eará guollešlájaid goddima sáhttá rapporteret oktan luossa-, guvža- ja valassállašiin dahje maŋŋá loahpahuvvon guolástanáigodaga. Dáid šlájaid rapporteremis galgá almmuhit juohke šlája oppalaš deattu.

6 kapihtal

Biologalaš váikkuheami suddjen

31 §

Vieris šlájat

Ruoššaluosa, girjeluosa ja vejolaš eará vieris šlájaid maid goddá, galgá seammás goddit.

32 §

Guolli seaktin ja guoli bassan

Lea gildojuvvon váldit eará čázádatguovlluid seakteguliid Deanu čázádahkii.
Lea gildojuvvon geavahit guoli seaktin stággobivddus Deanu čázádaga golganguvllus.
Čázádaga golganguvllus ii leat lohpi bassat eará čázádaga guliid lunddolaš čázi lahka.

33 §

Bivdosiid ja fatnasiid goikadeapmi ja desinfiseren

Bivdosat ja eará bivdoreaidnut ja fatnasat ja eará fievrrut maid lea geavahan eará čázádagas, galget leat goikásat ja desinfiserejuvvon ovdalgo sáhttá daid geavahit golganguvllus.
Goabbat riikkas sáhttet leat dievasmahtti njuolggadusat bivdosiid ja fatnasiid desinfiserema birra.

7 kapihtal

Ovdagihtii šihthuvvon doaibmabijut

34 §

Ovdagihtii šihthuvvon doaibmabijuid eavttuid geavaheapmi

Vahkkosaš guolástanáiggit §§ 8, 13, 14 ja 15 vuodul geahpeduvvojit jándoriin oasis dahje olles rádjajogas jus gávnnahuvvojit čuovvovaš spiehkasteami luossamáddodaga dilis go buohtastahtá Deanu čázádaga luossamáddodagaid dikšunplánain mii lea máinnašuvvon šiehtadusa 4. artihkkalis:

1. Guollejámolašvuohta luossamáddodagas mas hálddašanulbmilat leat olahuvvon, lea mealgat stuorát go einnostuvvon ceavzilis guollejámolašvuohta.
2. Guollejámolašvuohta luossamáddodagas mii lea lassáneamen, lea mealgat stuorát go einnostuvvon dan máddodaga ealáskahttinplánas.

Ovddalgihtii šihthuvvon doaibmabijut álggahuvvojit go dát iešguđet máddodaga rádjeárvvut ri-hkkojuvvot:

1. Máddodaga gávnnahuvvon guollejámolašvuohta lea eanet go 5 % go einnostuvvon.
2. Máddodaga gávnnahuvvon guollejámolašvuohta lea eanet go 10 % go einnostuvvon.

Jus máddodaga jámolašvuohta lea eanet go 20 % einnostuvvon ektui, dahje jus eará dilálašvuodát gáibidit doaibmabijuid, de galgá ain geahpedit bivddu šiehtadusa 6. ja 7. artihkkaliid vuodul.

Sáhtttá ásahtit unnit gáržžideaddji bivdoreguleremiid jus guollemáddodaga dilli gierdá dan, gč. šiehtadusa 6. ja 7. artihkkaliid.

Ovddalgihtii šihhton doaibmabijuid geavaheami eavttuid ollašuttima árvoštallama galgá dahkat nu go čuožžu šiehtadusa 5. artihkkala goalmát čuoggás ja meannudanvugiid vuodul mat leat mearriduvvon šiehtadusa 7. artihkkalis.

35 §

Ovddalgihtii šihhton doaibmabijut ovttaskas luossamáddodagaid ektui

Ii leat lohpi bivdit gaskal vuossárgga dii. 18 (19) ja maŋnebárgga dii. 18 (19) almmuhuvvon áigodagain.

Deanu-válđojoga luossamáddodat; geahpeduvvon bivdináigi rádjajoga válđojogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástan- lobiin ja fanasguolástanlobiin	24.6.–31.7.	24.6.–10.8.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	24.6.–14.7.	24.6.–21.7.
Njāggofierbmi		24.6.–30.6.
Buoddu		24.6.–30.6.

Láksjoga guollemáddodat; geahpeduvvon bivdináigi Njuorggáma guolástangotti guovllus:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástan- lobiin ja fanasguolástanlobiin	10.–23.6.	10.–23.6.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	10.–16.6.	17.–23.6.
Njāggofierbmi		10.–23.6.
Buoddu		10.–23.6.
Golgadat		10.–15.6.

Veahčajoga luossamáddodat; geahpeduvvon bivdináigi Veahčajoga njálmmis davás rádjajogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástan- lobiin ja fanasguolástanlobiin	17.–30.6.	10.–30.6.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	17.–23.6.	10.–23.6.
Njāggofierbmi		17.–23.6.
Buoddu		17.–23.6.
Golgadat		

Ohcejoga luossamáddodagat; geahpeduvvon bivdináigi lea Ohcejoga njálmmis davás rádjajogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástan- lobiin ja fanasguolástanlobiin	17.6.–14.7.	10.6.–21.7.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	17.6.–7.7.	10.6.–14.7.
Njanggofierbmi		17.–23.6.
Buoddu		17.–23.6.
Golgadat		

Válgjoga luossamáddodagat; geahpeduvvon bivdináigi Válgjoga njálmmis davás rádjajogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástan- lobiin ja fanasguolástanlobiin	17.6.–14.7.	17.6.–14.7.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	17.6.–7.7.	17.6.–7.7.
Njanggofierbmi		10.–23.6.
Buoddu		10.–23.6.
Golgadat		10.–15.6.

Kárašjoga ja oalgejogaid luossamáddodagat; geahpeduvvon bivdináigi rádjajoga olles váldojogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástan- lobiin ja fanasguolástanlobiin	17.–30.6.	10.6.–7.7.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	23.–30.6.	10.–30.6.
Njanggofierbmi		10.–30.6.
Buoddu		10.–30.6.
Golgadat	10.–15.6.	10.–15.6.

Iešjoga luossamáddodagat; geahpeduvvon bivdináigi rádjajoga olles váldojogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástan- lobiin ja fanasguolástanlobiin	17.–30.6.	10.6.–7.7.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	23.–30.6.	10.–30.6.
Njanggofierbmi		10.–30.6.
Buoddu		10.–30.6.
Golgadat	10.–15.6.	10.–15.6.

Anárjoga ja dan oalgejogaid luossanálit; geahpeduvvon bivdináigi rádjajoga olles váldojogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástanlobiin ja fanasguolástanlobiin	17.6.–14.7.	17.6.–28.7.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	23.6.–14.7.	17.6.–21.7.
Njanggofierbmi		24.6.–14.7.
Buoddu		24.6.–14.7.
Golgadat		

Anárjoga ja dan oalgejogaid luossamáddodagat; geahpeduvvon bivdináigi Anárjogas:

	Aigodat unnimusat 5 % spiehkastagain	Aigodat unnimusat 10 % spiehkastagain
Bivdin gáddeguolástanlobiin ja fanasguolástanlobiin	15.7.–10.8.	8.7.–10.8.
Stággobivdin báikkálaš bivdiide	23.7.–10.8.	23.7.–20.8.
Njanggofierbmi		24.6.–12.8.
Buoddu		24.6.–21.7.
Golgadat		

8 kapihtal

Eará mearrádusat

36 §

Fanasregisttar

Fanasregistreremii Deanu čázádagas gustojit našunála lágat. Njuolggadusaid mearrideapmi galgá dáháhuvvat gulahaladettiin nuppi beali ovddasvástideaddji eiseválddiiguin.

Bivdin fatnasis lea lohpi dušše fatnasiin mii lea registrerejuvvon Deanu čázádaga fanasregistarii, ja mas lea našunaliteahaidovdomearka ja nummar.

Báikkálaš olbmot geain lea vuoigatvuohta bivdit firpmiin 2 § vuodul, sáhttet registreret eanemusat 3 fatnasa.

Báikkálaš olbmot geain lea vuoigatvuohta bivdit firpmiin 2 § vuodul ja geain lea turis-taealáhus, sáhttet registreret eanemusat 15 fatnasa. Eará báikkálaš bivdit ja guolástanvuoigatvuodalaččat 2 § vuosttaš laddasa 2. čuoggá vuodul sáhttet registreret eanemusat ovtta fatnasa.

37 §

Eanet rájáid ja bivdobáikkiid mearrideami birra

Beliid ovddasvástideaddji eiseválddit mearridit ovtta joga govdodaga gaskamearálaš geassečáhceallodagaid áigge váldojogas ja oalgejogas, ja oalgejoga oalis. Rádjajoga oalli boahtá ovdan oddaseamos rádjegeassimis gaskal Norgga ja Suoma.

Ovttaskas stáhta ovddasvástideaddji eiseváldi sáhtta mearridit:

- 1) joga ja jávrri rájá;
- 2) váldojoga ja oalgejoga rájá;
- 3) odđa buoddosaji jus buoddosadji ii šat dohkke johkabotni dahje eará rievdadusaid geažil;
- 4) lobálaš nuohtesajiid bivdit eará guollešlájaid jávrriin Anárjogas.

38 §

Sierralohpi doaibmabijuide main lea guollenáliid gáhtten dahje ovdáneapmi ulbmilin

Ovddasvástideaddji eiseválddit sáhttet ovttaskasdilálašvuodain addit sierralobi guolástannjuolggadusa mearrádusain go ulbmil lea goddit máddodatguliid dahje gilvvaguliid diedálaš dutkamii, praktihkalaš iskkadallamiidda dahje guollegieldindoaibmabijuide. Lohpi galgá leat vuoduštuvvon guollenáliid gáhttemiin dahje suvdilis ávkkástallama ovddidemiin ja doaibma-bidju galgá dávistit šiehtadusa 1. artihkkala.

Lobi addá eiseváldi dan riikkas gos doaibma lea. Ovdalgo lohpi addo, de galgá diedihit guolástanvuoigatvuodalaččaide ja nuppi beali ovddasvástideaddji eiseválddiide. Nuppi beali ovddasvástideaddji eiseváldái galgá diedihit lobiin mat addojit.

